

Col·lecció MACBA Col·lecció XVII BA

juliol - setembre 2005

Durant els mesos d'estiu, la Col·lecció MACBA presenta una selecció de més de 160 obres distribuïdes en diferents espais del Museu. A la planta 0 s'ofereix una àmplia lectura cronològica dels fons de la Col·lecció, que comprèn obres des de la dècada dels cinquanta fins al final dels anys vuitanta. Les sales de les plantes 1 i 2 i el Convent MACBA continuen i complementen aquesta lectura fins avui, i aprofundeixen en diferents autors i àrees temàtiques com la fotografia posterior als anys vuitanta i el cinema.

La mostra s'inicia a la planta 0 amb una sèrie d'obres que il·lustren la confrontació de discursos que van dominar el debat artístic a partir dels anys cinquanta. La Col·lecció recull aquestes múltiples respostes a l'època i els seus conflictes, com l'eclosió de l'informalisme, l'expressionisme abstracte americà o els *nouveaux réalistes*, i indica com a punt de partida l'obra de Roberto Matta, que mostra una obertura de la concepció de l'espai fonamental al llarg de les dècades següents.

Moltes d'aquestes obres assenyalen dues tendències principals vinculades a l'abstracció, que, tot i que aparentment contradictòries, són complementàries. D'una banda, l'informalisme, parcialment arrelat en el surrealisme, amb artistes com Antoni Tàpies. Dins d'aquesta línia hi ha artistes que d'alguna manera responen a la situació política espanyola, com Antonio Saura i Manuel Miralles, del grup El Paso. Davant d'aquesta tendència, en contrasta una altra d'arrelada en el funcionalisme i el constructivisme en què l'abstracció és resultat d'una recerca d'ordre, claredat, equilibri i objectivitat i que dóna lloc a l'art concret, amb dues figures principals a Espanya, que són Pablo Palazuelo i Jorge Oteiza.

Al final d'aquest període, els treballs d'una nova generació d'artistes vinculats al neodada interrompen l'homogeneïtat abstracta de l'espai pictòric en incorporar-hi objectes reals que posen èmfasi en les condicions materials de l'obra en detriment del que és il·lusori i representatiu. Això s'apunta a l'obra de Larry Rivers, Georges Segal i, sobretot, a l'obra de Robert Frank, fotògraf vinculat a la generació *beat*, que es presenten per primer cop.

Les sales següents desenvolupen aquest discurs cap a un altre punt d'inflexió: el que comprèn les dècades dels seixanta i setanta i correspon a l'eclosió de nous discursos crítics i noves pràctiques artístiques. En aquest període conviuen pràctiques com el minimalisme americà i les diferents derivacions de l'art conceptual, que replantegen l'activitat artística orientada a la producció d'objectes en favor dels aspectes performatius i processuals. En aquesta línia, Marcel Broodthaers és un artista fonamental en la Col·lecció. El seu treball reuneix dues tradicions essencials de l'art modern, la del *ready-made* de Marcel Duchamp i la imatge-retòrica de René Magritte. Tot i

que arrenca de l'escriptura, el seu treball adopta diferents mitjans: fotografia, cinema, instal·lació, grafisme, múltiples, llibres, etc. La seva obra preludia les conseqüències de la transformació de la producció artística sota l'expansió de la cultura del consum, iniciada a partir dels anys seixanta, i de la transformació del museu sota l'impacte de les noves pràctiques i del pensament crític dels nous moviments socials.

La planta 1 s'inicia amb la recepció de l'art conceptual a Catalunya als anys setanta. En aquestes obres proliferen les pràctiques i estratègies en favor dels processos i les condicions de l'obra. L'activitat, la informació i el debat són els altres eixos que articulen la creació artística d'aquell moment, que corresponia amb el final de la dictadura a Espanya, i que es pot veure en el treball del Grup de Treball, format per Francesc Abad, Fina Miralles i Francesc Torres, entre d'altres.

Les sales següents mostren dos aspectes diferenciats i puntuals, que es posicionen davant un tercer punt d'inflexió que es relaciona amb l'imparable *boom* del mercat al final dels setanta i principi dels vuitanta, i el retorn de la pintura i de certes tradicions premodernes. En aquest sentit es mostra l'obra de Dan Graham, en la qual és fonamental la relació dialèctica entre el discurs cultural —a partir de la concepció híbrida del treball artístic i l'arquitectònic, el valor d'ús i l'atenció als fenòmens de la cultura popular— i el joc perceptiu, com la tensió entre l'espectador i l'obra, entre el que és públic i el que és privat. Aquesta tensió, en què el centre d'interès es desplaça de l'obra d'art al subjecte que la contempla, també apareix en l'obra de James Coleman. El treball d'aquests dos artistes, que es mostra juntament amb altres referències anteriors, com les fotografies de Gordon Matta Clark, exemplifica la recuperació de tradicions narratives com a resposta al dogmatisme de l'art conceptual, en un intent de superar les seves contradiccions i limitacions tautològiques.

En aquest procés és significatiu el paper del que és fotogràfic, al qual es dedica la sala següent, i del cinema i el vídeo, que es mostra a l'espai del Convent. Els anys vuitanta la fotografia va entrar amb força en l'escena artística i es va convertir en el mitjà més significatiu per a les teories de crítica de la representació, vinculades amb certs postulats postmoderns. Les obres que es reuneixen proposen una altra definició del que és pictòric a partir de la noció de quadre o *tableau* fotogràfic, estratègia per mitjà de la qual la fotografia podia ocupar els espais arquitectònics i culturals de la pintura. Aquí resulten significatius els treballs de Jeff Wall, Craigie Horsfield, Suzanne Lafont i Jean-Marc Bustamante.

La construcció de la mirada que contenen els *tableaux* fotogràfics en Craigie Horsfield i Jeff Wall té una certa relació amb la utilització del paisatge en l'obra cinematogràfica d'Alexander Sokurov. A la planta 2 del Museu es mostra *Spiritual Voices. From the Diaries of War* (1995) d'aquest cineasta. Es tracta d'un diari enregistrat en el camp de batalla amb personatges reals, en el qual la filmació del paisatge i del transcurs del temps real produeix una sensació de calma elegíaca, irreal. En paraules de Jacques Rancière, "el que és real ha de ser ficcionalitzat per ser pensat" i és el que passa en l'obra documental d'aquest cineasta, que assumeix plenament el caràcter discursiu de tota representació. Al Convent es poden veure altres treballs de Sokurov juntament amb una tria de pel·lícules i vídeos d'autors com Tacita Dean, Pere Portabella i Harun Farocki. Totes aquestes obres redefeixen el documental a través de diverses estratègies, com ara revelar el procés i els mètodes utilitzats en les relacions entre el cineasta i els subjectes, fer palès que el documental *construeix* un significat i mostrar que la narració que l'acompanya mai no és un relat imparcial, sinó una interpretació oberta. En molts la noció de testimoni és fonamental, per tal com suposa un procés de treball diferent que dona lloc a una nova relació de col·laboració entre un autor i uns subjectes socials.

**Museu d'Art
Contemporani
de Barcelona**

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
Tel.: 93 412 08 10
www.macba.es

Horaris:

Feiners, d'11 a 20 h
(A partir del 24 de setembre, d'11 a 19.30h)
Dissabtes, de 10 a 20 h
Diumenges i festius, de 10 a 15 h
Dimarts tancat (excepte festius)
Dijous de juliol i agost, obert fins a les 24h

Patrocinador de comunicació:

LA VANGUARDIA